

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

на дисертацію Хмирова Ігоря Михайловича «Державне управління розвитком дистанційної освіти України», подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Вплив дистанційного навчання на соціальний розвиток в системі державного управління гіперболізується й переоцінюється. Воно зв'язується з глобалізацією соціуму, хоча на сучасному етапі прослідковуються не тільки інтеграційні тенденції. Дистанційне навчання розглядається як частина інформаційного суспільства, існування якого не є об'єктивний факт. Є тільки різноманітні концепції інформаційного суспільства, що представляють собою різновиди прогнозів розвитку соціуму. Представляється малоімовірним повне зникнення викладання « віч-на-віч» і наступна трансформація традиційних університетів у віртуальні. Розвиток інформаційних і освітніх технологій навряд приведе до того, що всі люди стануть вчитися більше й швидше в зручний для них час і в зручному місці через Інтернет.

Актуальним залишається те, що серед державно-управлінських проблем дистанційного навчання абсолютною новизною (характерна для двох останніх десятиліть) відрізняються дві: проблема інтерактивного навчання з використанням електронних освітніх ресурсів (мультимедійних енциклопедій, електронних навчальних посібників, тренажерів і т.д.); проблема організації ефективного зворотного зв'язку з використанням телекомунікаційних мереж.

***Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації***

Мета, що сформульована автором та логічно відображає суть роботи, полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні й розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації напрямів державного управління розвитком дистанційної освіти в Україні.

Обґрунтованими є такі пункти наукової новизни. Так вперше у дисертаційному дослідженні :

- сформульовано й науково-обґрунтовано функціонально-цільову модель механізмів державного управління розвитку дистанційної вищої освіти і напрями її реалізації через процедуру соціально-економічної оцінки ефекту розвитку дистанційного навчання, впровадження якого забезпечує обґрунтування роботи в системі відтворення кадрового потенціалу , та як концепт модернізації системи освіти, що ґрунтується на методології управління в інформаційному суспільстві, якому притаманна специфічна інформаційно-технологічна основа;
- розроблений мультикритерійний підхід до оцінки ефективності механізмів формування інноваційних систем розвитку дистанційного навчання, що враховує економічні, соціальні і інформаційні критерії, та дозволив провести комплексну оцінку використання методів дистанційного навчання у вищій школі на основі як існуючої статистики, та думок учасників освітнього процесу;
- здійснено контент-аналіз державного управління розвитком дистанційного навчання в закладах вищої освіти України та на основі комплексного підходу визначено соціально-економічні оцінки затребуваності дистанційного навчання, який заснований на розгляді системи відтворення кадрового потенціалу в цілому, з урахуванням інтересів усіх елементів її складових;

удосконалено:

- підходи до удосконалення організаційного механізму державного управління впровадження дистанційного навчання, які включають активне використання інформаційно-телекомунікаційних технологій, і на відміну від британської і американської моделі можуть здійснюватися у будь-якій формі що дозволяє управляти системою дистанційної освіти за рахунок гнучких зворотних

зв'язків, включає організацію освітніх потреб студентів; розвиток адаптивних якостей особи студента; створення умов для апробації і розвитку дистанційної моделі;

- напрями розвитку кадрового потенціалу дистанційної вищої освіти України, через запропоновану систему рекомендацій з інтенсифікації навчального процесу, а також підготовки викладачів до роботи дистанційно, що дозволяють застосовувати їх в практичній діяльності викладачів закладів вищої освіти, організаторів навчального процесу в системі дистанційної освіти;

- сучасні напрями модернізації нормативного та організаційного механізмів державного управління розвитком дистанційного навчання, через сформувані стратегічні потреби в освіті, які реалізуються повністю, а саме: в умовах системи дистанційного навчання повністю реалізуються потреби в академічній мобільності, фінансовій доступності здобуття освіти, відсутності конкурсного прийому і вікового цензу, своєчасній модернізації і модифікації навчального матеріалу;

дістали подальшого розвитку:

- основні індикатори ефективності вищої освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства, як цілісна система принципів ефективного функціонування структур дистанційної освіти, що включає принцип легітимності структур дистанційної освіти, культурно-генеративний принцип, принцип узгодженості соціально-універсальної і особової орієнтацій дистанційної освіти, принцип суб'єктності технологій дистанційного навчання, принцип професійної підготовки в структурах дистанційної освіти;

- систематизація теоретико-методологічного інструментарію зарубіжного досвіду державного управління розвитком дистанційної вищої освіти, через впровадження принципів відкритої освіти, вирішення проблеми доступності вищої освіти, появи відкритих університетів задля зниження соціальної напруженості. Впровадження різноманіття ідей дистанційного навчання, що спостерігалось в цей період, відкриває простір для пошуку його найбільш

ефективних форм і методів, що реалізуються в євроінтеграційних етапах розвитку дистанційного навчання;

- напрями державного управління наданням освітніх послуг в умовах розвитку інформаційного суспільства на основі нових організаційних форм в дистанційному навчанні, що пов'язані з використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дидактичного потенціалу, який може бути реалізований при використанні електронних освітніх ресурсів (для використання навчальної інформації, поточного контролю і так далі) і широкому застосуванні комунікаційних технологій для постійного моніторингу освітнього процесу, які використовуються не як самоціль, а як засіб інтенсифікації навчального процесу.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 31 науковій праці, зокрема в 1 одноосібній монографії, 16 статтях у фахових наукових виданнях України з державного управління, 5 статтях у наукових періодичних виданнях інших держав з обраного напрямку дослідження, 9 тезах у матеріалах науково-практичних конференцій.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 378 сторінках друкованого тексту. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків і списку використаних джерел (372 найменувань), що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і

рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

Зміст автореферату повністю відображає основні положення дисертаційної роботи, а висунуті висновки і практичні рекомендації роботи повністю відповідають меті та задачам дослідження. Зауважень, щодо оформлення автореферату та його змісту немає, і він повністю відповідає існуючим вимогам.

В цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Полягає у тому, що теоретико-методологічні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних концептуальних і науково-методичних висновків, пропозицій та рекомендацій щодо інституційного забезпечення державного управління розвитком дистанційної освіти України.

Запропоновані автором підходи до використання методологічного підходу до вдосконалення державного управління розвитком дистанційної освіти України впроваджено у діяльність Департаменту освіти Харківської міської ради (довідка № 2369/02-21/20 від 26.08.2020 р.) та Департаменту освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради (довідка № 1168-12-4/1 від 04.08.2020 р.). Теоретичні положення, отримані в дисертаційному дослідженні, активно застосовуються Інститутом післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна при формуванні Концепції розвитку та розповсюдження системи дистанційної освіти.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Дискусійними положеннями, а також такими, до яких є зауваження, можна вважати наступні.

1. Автором окреслено тільки теоретичні напрями удосконалення

нормативного та організаційного механізмів державного управління розвитком дистанційного навчання, але не надано пропозицій щодо їх практичного впровадження.

2. Залишилися не розкритими пропозиції автора щодо систематизації кадрового потенціалу дистанційної вищої освіти України, його подальшого розвитку, навчання та проведення стажування на основі закордонного досвіду;

3. В авторефераті дисертаційного дослідження бракує статистичного матеріалу, хоча в дисертації він постійно використовується при здійсненні наукового порівняльного аналізу.

4. Практичне значення одержаних у роботі результатів дійсно є підґрунтям для подальших досліджень і безпосереднього вдосконалення процесу реформування системи вищої освіти України, але, на жаль, автором не надано власної оцінки, коли запропоновані індикатори ефективності вищої освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства може бути ефективно втілено в Україні.

5. Дисертаційне дослідження позбавилось би тривіальних фактів, якби автор краще здійснив джерельний пошук. В тексті дисертаційного дослідження не достатньо приділено уваги аналізу основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням вітчизняних і іноземних джерел, переважно за останній період. Поза увагою автора залишилися зарубіжні теорії розвитку дистанційного навчання.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Хмирова Ігоря Михайловича.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Хмирова Ігоря Михайловича «Державне управління розвитком дистанційної освіти України»,

відповідає вимогам МОН України, пунктів 9,10, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Професор кафедри менеджменту організацій та управління проектами,
Інженерного навчально-наукового інституту
Запорізького національного університету,
доктор наук з державного управління, доцент

М.А. Ажажа

